

Obsah

Úvod	10
Zoznam skratiek	11
1. Epidemiológia nádorov oka a okolitých štruktúr.....	20
<i>Furdová Alena, Furda Robert</i>	
1.1. Národný register pacientov s onkologickým ochorením	21
1.2. Evidencia nádorov oka a očnice dg. C69 v niektorých krajinách	25
1.2.1. Evidencia nádorov oka a očnice dg. C69 v USA	26
1.2.2. Evidencia nádorov oka a očnice dg. C69 vo Veľkej Británii	30
1.2.3. Evidencia nádorov oka a očnice dg. C69 v severských krajinách (Dánsko, Švédsko, Fínsko, Nórsko)	33
1.2.4. Evidencia nádorov oka a očnice podľa údajov NOR kódu dg. C69 v Česku	38
1.2.5. Evidencia nádorov oka a očnice podľa údajov NOR kódu dg. C69 na Slovensku	43
2. Etiopatogenéza névov a melanómov	55
<i>Furdová Alena</i>	
2.1. Pigmentové névy	55
2.2. Malígný melanóm v uveálnom trakte	56
2.2.1. Patogenéza a pigmentotvorba	57
2.3. Vplyv UV žiarenia na melanóm	58
2.3.1. Genotoxické účinky ultrafialového svetla	58
2.3.2. UV svetlo a uveálny melanóm	59
3. Melanocytové nádory v oblasti adnexov – mihalníc a spojovky	62
<i>Furdová Alena</i>	
3.1. Benígne névocelulárne lézie spojovky	63
3.1.1. UV svetlo a kožný melanóm	63

3.1.2.	Névus spojovky	64
3.1.3.	Okulárna melanocytóza a okulodermálna melanóza	68
3.1.4.	Primárna získaná melanóza	69
3.2.	Melanóm spojovky	70
3.2.1.	TNM klasifikácia – malígny melanóm spojovky	74
3.3.	Liečba pigmentových nádorov v oblasti spojovky	79
3.3.1.	Chirurgické techniky	80
3.3.2.	Rádioterapia a iné možnosti liečby	87
3.4.	Charakteristika malígneho melanómu kože mihalníc	92
3.4.1.	Terapia malígneho melanómu kože a adnex	97
4.	Klinický výskyt vnútroočného melanómu	101
	<i>Furdová Alena</i>	
4.1.	Malígny melanóm v dúhovke	102
4.2.	Malígny melanóm vo vráskovci	103
4.3.	Malígny melanóm v cievovke	104
4.4.	Klinická klasifikácia melanómu uvey	107
4.5.	Klinicko-patologická korelácia a objem nádoru	114
5.	Histologická diagnostika malígneho melanómu v oblasti oka	117
	<i>Janega Pavol</i>	
5.1.	Mihalnica	117
5.2.	Spojovka	119
5.3.	Uveálny trakt	121
5.3.1.	Klasifikácia MMU podľa typov buniek	125
5.3.2.	Zmeny okolitých tkanivových štruktúr pri rozvoji uveálneho melanómu	128
5.3.3.	Histopatologické prognostické faktory	129
6.	Diagnostika malígneho melanómu uvey	133
	<i>Furdová Alena, Čmelo Jozef</i>	
6.1.	Diagnostické postupy pri rozvoji melanómu v prednom úseku uvey	134
6.2.	Diagnostické postupy pri rozvoji melanómu v zadnom úseku uvey	135
6.3.	Výšetrenie ultrazvukom	137
6.4.	Optická koherentná tomografia	140
6.5.	Diagnostické postupy realizované v spolupráci s neofthalmologickými pracovníkmi	141

6.5.1.	Vyšetrenie počítačovým tomografom	141
6.5.2.	Pozitronová emisná tomografia	141
6.5.3.	Magnetická rezonancia	144
6.5.4.	Iné vyšetrenia	144
6.6.	Diferenciálna diagnostika	146
7.	Genetické aspekty malígneho melanómu uvevy	149
	<i>Smolková Božena, Horváthová Kajabová Viera</i>	
7.1.	Chromozómové abnormality	149
7.1.1.	Chromozóm 3	150
7.1.2.	Chromozóm 8	150
7.1.3.	Chromozóm 6	151
7.1.4.	Iné chromozómové abnormality	151
7.1.5.	Metódy na stanovenie variability v počte kópií chromozómov	152
7.2.	Zmeny génovej expresie	152
7.3.	Vrodené mutácie	154
7.4.	Somatické mutácie génov kľúčových v patogenéze a prognóze MMU	154
7.4.1.	BRCA1-asociovaný proteín 1	155
7.4.2.	Proteíny z rodiny alfa podjednotiek Gq	156
7.4.3.	Prognosticky priaznivé mutácie	157
7.4.4.	Iné zriedkavé mutácie nádorov MMU	158
7.4.5.	Metódy používané v onkogenetike a laboratórnej diagnostike	158
7.5.	Tekutá biopsia	159
7.5.1.	Cirkulujúce nádorové bunky u pacientov s MMU	162
7.5.2.	Cirkulujúca nádorová DNA	163
7.6.	Klinické využitie	163
8.	Epigenetické zmeny v patogenéze MMU	169
	<i>Smolková Božena, Horváthová Kajabová Viera</i>	
8.1.	Epigenetické mechanizmy	169
8.1.1.	Metylácia DNA	170
8.1.2.	Modifikácie histónov	172
8.1.3.	Nekódujúce RNA	175
8.2.	Metódy využívané na štúdium epigenetických zmien	177
8.3.	Potenciál na epigenetickú terapiu	178

9. Molekulárna patológia malígneho melanómu uvey	183
<i>Smolková Božena, Horváthová Kajabová Viera</i>	
9.1. Signálne dráhy podieľajúce sa na malígnej transformácii melanocytov	183
9.1.1. Retinoblastómová signálna dráha	185
9.1.2. Signálna dráha p53	186
9.1.3. Signálna dráha PI3K/PTEN/AKT	187
9.1.4. Signálna dráha MAPK/ERK	188
9.1.5. Iné signálne dráhy a transkripčné faktory	189
9.1.5.1. Bcl2	189
9.1.5.2. Ki-67	189
9.1.5.3. C-Myc	190
9.1.5.4. PARP-1	190
9.1.5.5. AIF	191
9.2. Vývoj cielenej terapie	191
10. Možnosti liečby malígneho melanómu uvey	196
<i>Furdová Alena, Hecová Lenka, Kasl Zdeněk, Sobotová Markéta, Rusňák Štěpán</i>	
10.1. Foto- a laserkoagulácia	202
10.2. Využitie ionizujúceho žiarenia	204
10.2.1. Účinky žiarenia na jednotlivé štruktúry oka	207
10.3. Brachyterapia	208
10.4. Liečba ionizujúcim žiarením – externé žiarenie	216
10.4.1. Leksellov gama nôž	220
10.4.2. CyberKnife	223
10.4.3. Stereotaktický lineárny urýchľovač LINAC	226
10.4.4. Protónová terapia	233
10.4.5. Komplikácie liečby telerádioterapiou v oftalmológii	238
10.5. Chirurgické postupy liečby	242
10.5.1. Iridektómia a iridocyklektómia	242
10.5.2. Mikrochirurgické operácie MMU v zadnej časti uvey	245
10.5.2.1. Exoresekcia	246
10.5.2.2. Endoresekcia	248
10.6. Kombinované postupy konzervatívnej liečby MMU	249
10.7. Radikálne postupy liečby	251

11. Pohľad na mechanizmus metastázovania a možnosti cielej liečby metastatického malígneho melanómu	266
<i>Demková Lucia, Kučerová Lucia</i>	
11.1. Mechanizmus metastatickej diseminácie	266
11.1.1. Rôzne stratégie migrácie nádorových buniek	267
11.1.2. Mikroprostredie	268
11.1.3. Molekulárne mechanizmy metastázovania	270
11.2. Receptory tyrozínkináz	273
11.2.1. Charakteristiky HGF a c-Met	274
11.2.2. Biologické úlohy HGF a c-Met	276
11.2.3. Signálna dráha HGF/c-Met a nádorové ochorenia	279
11.3. Inhibítory HGF a c-Met v protinádorovej liečbe	280
11.4. Markery nádorových kmeňových buniek melanómu	286
12. Prognóza a mortalita u pacientov s melanómom v oku a okolitých štruktúrach, dispenzarizácia	292
<i>Furdová Alena, Bábková Barbora, Rybáriková Martina</i>	
Záver	304
Zoznam obrázkov	305
Zoznam tabuliek	312
Životopisy autorov	313